

Asia: VN/4278/2023

Lausuntopyyntö erityisosaajadirektiivin täytäntöönpanosta

Lausunnonantajan lausunto

Määritelmät

Poliisihallituksella ei ole lausuttavaa määritelmiä koskevaan kysymykseen.

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kolmansien maiden kansalaisiin, jotka hakevat oleskelulupaa tai joille on myönnetty pääsy jonkin jäsenvaltion alueelle erityisosaajadirektiivin nojalla. Esityksessä on kattavasti listattu ne kolmannen maan kansalaiset, joihin tätä lakia ei sovelleta. Poliisihallituksella ei ole huomautettavaa tehtyihin kirjauksiin.

Mille tasolle EU:n sinisen kortin palkkakynnys tulisi asettaa (taso valittava väliltä 1,0–1,6 kertaa keskimääräinen palkansaajan bruttopalkka)? Direktiivinart. 5(2)

Esityksen keskeisiä muutoksia olisi, että EU:n sinisen kortin myöntämisen edellytyksenä olevan palkkakynnyksen taso laskettaisiin samalle tasolle kuin se on kansallisessa erityisasiantuntijan oleskeluluvassa. Hallituksen esityksen valmistelussa on päädytty siihen, että palkkatasoksi valitaan 1,0, joka on sama kuin kansallisen oleskeluluvan kohdalla. Poliisin näkemyksen mukaan alempi palkkakynnys edellyttää sitä, että hakemusvaiheessa selvitetään tarkasti, onko todella kyse erityispätevyyttä vaativasta tehtävästä, eikä tarkoituksena ole kiertää työntekijän oleskelulupaan liittyvää sääntelyä hakemalla erityisasiantuntijan lupaa ”tavallisiin” työtehtäviin.

Tulisiko ottaa käyttöön alemmat palkkakynnykset? Direktiivin art. 5(4) ja 5(5).

Poliisihallituksella ei ole lausuttavaa alempaa palkkakynnystä koskevaan kysymykseen.

EU:n sinisen kortin myöntäminen

Esityksessä on huomioitu hyvin kaikki vaatimukset, jotka tulee täytyä, jotta voidaan myöntää EU:n sininen kortti. Lakimuutosten jälkeen on odotettavissa, että EU:n sinisen kortin hakemukset lisääntyvät ja kansallisen erityisasiantuntijan oleskelulupahakemukset vähenevät. On kuitenkin hyvä, että direktiivi ei rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa myöntää EU sinisen kortin ohella korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten muita kansallisia oleskelulupia, kuten nykyisin myönnettävää kansallista erityisasiantuntijan oleskelulupaa.

Perheenjäsenen oleskelulupa

Perheenjäsenelle myönnettäisi hakemuksesta oleskelulupa samalla ajalle kuin EU:n sinisen kortin oleskelulupa. Esityksen mukaan perheenjäsenellä olisi rajoittamaton työnteko-oikeus. Tämä edesauttaisi kyseisen EU sinisen kortin saaneen ja hänen perheensä kotoutumista ja halua jäädä asumaan ja työskentelemään EU alueelle.

Hakemuksen hylkäysperusteet

Poliisin näkökulmasta ne hylkäysperusteet, joiden mukaan hakemus on aina hylättävä ovat kannatettavia. Hylkäysperusteilla voidaan torjua laitonta maahantuloa ja laittoman maahantulon järjestämistä. Hylkäysperusteisiin on listattu mm. ne tilanteet, joissa asiakirjat on hankittu vilpillisesti, asiakirjat on väärennetty tai niitä on muutettu taikka työnantajan liiketoiminnan pääasiallisena tarkoituksena on helpottaa kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa. Myös sellaisten hakijoiden hakemuksen hylkääminen on perusteltua, jos hakija on uhka yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle. Suomi on sitoutunut kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisesti ehkäisemään ulkomaisten työntekijöiden hyväksikäyttöä. Harkinnanvaraisista hylkäysperusteista osa on sellaisia, joilla voidaan torjua ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä ja mahdollista ihmiskauppaa. (työnantaja ei täytä työnantajan velvollisuuksia, työnantaja tai tämän edustaja on tuomittu rikoslain 47 luvun 6 a §:n luvattomasta ulkomaisen työvoiman hyväksikäytöstä sakko- tai vankeusrangaistukseen tai ulkomaalaislain 186 §:n 1 momentin 1 kohdan työnantajan ulkomaalaisrikkomuksesta sakkorangaistukseen)

EU:n sinisen kortin peruuttaminen ja uusimatta jättäminen

On kannatettavaa ja perusteltua, että EU:n sininen kortti on jätettävä uusimatta tai se on peruutettava, jos kortti tai asiakirjat on hankittu vilpillisin keinoin tai niitä on väärennetty tai vääristelty. EU:n turvallisuuden näkökulmasta on myös perusteltua, että EU:n sininen kortti voidaan jättää uusimatta tai peruuttaa, jos hakijan voidaan katsoa vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Yhdenvertainen kohtelu

Ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta on itsestään selvää, että EU:n sinisen kortin haltijoita kohdellaan yhdenvertaisesti EU:n sinisen kortin myöntäneen jäsenvaltion omien kansalaisten kanssa tutkintojen, todistusten ja muun ammattipätevyyden tunnustamisessa asiaankuuluvien kansallisten menettelyjen mukaisesti. Suomen turvallisuuden näkökulmasta on perusteltua, että jäsenvaltiot voivat pitää voimassa kansallisia rajoituksia, jotka koskevat pääsyä sellaiseen työhön, johon kuuluu ainakin satunnainen osallistuminen viranomaistoimintaan ja vastuu valtion yleisen edun turvaamisesta.

Pitkään oleskelleen EU-oleskelulupa

Tällä hetkellä oleskeluna otetaan huomioon oleskelu EU:n sinisen kortin haltijana. Muutoksen jälkeen otettaisiin huomioon myös sen lisäksi oleskelu korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten myönnetyn kansallisen oleskeluluvan ja tutkijan luvan haltijana sekä kansainvälistä suojelua saavana henkilönä. Myös opiskelijan luvalla tapahtuneesta oleskeluajasta otettaisiin huomioon puolet. Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää jatkossakin, että EU:n sinisen kortin haltija on välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä oleskellut luvallisesti Suomessa yhtäjaksoisesti kaksi vuotta. Esitetty muutos vaikuttaa perustellulta ja edesauttaa hakijoiden kotoutumista ja sitoutumista EU alueen työmarkkinoille.

Käsittelyaikaa koskeva sääntely

Poliisihallituksella ei ole lausuttavaa käsittelyaikaa koskevaan sääntelyyn.

Liikkuvuutta koskeva sääntely

EU:n sinisen kortin haltijan pitkäaikainen liikkuminen muuttuu siten, että aiemmin 18 kuukauden oleskelusta vaaditaan jatkossa 12 kuukauden oleskelu EU:n sinisen kortin haltijana ennen kuin liikkuminen on mahdollista. Poliisin näkökulmasta tämä on melko pieni muutos, eikä vaikuta juurikaan ulkomaalaisvalvontaan. Kolmannen maan kansalaisen on viimeistään kuukauden kuluttua maahan saapumisestaan haettava EU:n sinistä korttia. Esitykseen on kirjattu hyvin ja kattavasti ne vaatimukset, jotka tulee täyttää saadakseen Pitkäaikaista liikkumista koskeva EU:n sininen kortti.

Pitkäaikaista liikkumista koskevan hakemuksen hylkääminen sen perusteella, että asiakirjat on hankittu vilpillisin keinoin tai ne on väärennetty tai niitä on vääristelty vaikeuttaa maahantulosäädösten kiertämistä. Turvallisuuden näkökulmasta hakemuksen hylkääminen on perusteltua silloin, jos hakija on uhka yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansan terveydelle.

Työnantajiin kohdistettavat seuraamukset

Pykälän 1 momentissa viitattaisiin työnantajan ulkomaalaisrikkomuksen osalta ulkomaalaislain 186 §:ään ja luvattoman ulkomaisen työvoiman käytön osalta rikoslain 47 luvun 6 a §:ään. Pykälän 2 momentissa viitattaisiin ulkomaalaislain 187 §:ään, johon tehtävillä muutoksilla huomioitaisiin myös tämän erillislain sääntely EU:n sinisen kortin osalta. Suunnitellut muutokset lainsäädäntöön ovat pieniä, eivätkä vaikuta poliisin operatiiviseen ulkomaalaisvalvontaan juurikaan. Poliisin näkökulmasta on kannatettavaa, että työnantajiin kohdistetut seuraamukset on huomioitu. Tämä vaikeuttaa laittoman työvoiman palkkaamista ja ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäyttämistä sekä laittoman maahantulon järjestämistä myös niissä tapauksissa, joissa on kyse EU:n sinisestä kortista.

Muutoksenhakua koskeva sääntely

On hyvä, että muutoksenhakua koskeva sääntely säilyy mahdollisimman yhtenäisenä kaikissa ulkomaalaisasioissa (myös EU:n sinisen kortin hakijoiden osalta), koska valituslupasääntelyn ei ole perusteltua olla erilainen kuin ulkomaalaislakiin perustuvissa ulkomaalaisten oleskelua koskevissa asioissa. Muutoksenhakusääntelyä on syytä tarkastella huolellisesti ulkomaalaislain kokonaisuudistuksen yhteydessä, vaikka muutoksenhakusääntelyn muuttamiselle ei tässä yhteydessä ole tarvetta.

Muuta, yleistä asiaa HE-luonnoksesta

On hyvä, että Euroopan Unionin tavoitteena on luoda unionin laajuinen maahanpääsyjärjestelmä, jolla saadaan houkutelua kolmansista maista korkean osaamistason työntekijöitä. Samalla on hyvä pitää mielessä, että maahanmuuttajat on kotoutettava aiempaa paremmin. Kun kotouttamisessa onnistutaan, niin korkean osaamistason työntekijät tulevat todennäköisemmin myös jäämään EU alueelle.

Esitetyt lakimuutokset ovat perusteltuja ja edistävät osaavan työvoiman maahanmuuttoa ja houkuttelee kolmansista maista korkean osaamistason työntekijöitä Euroopan Unionin maihin.

Poliisihallituksen lausunto (POL-2023-104207, 2.8.2023) on kokonaisuudessaan kirjattu poliisin asiahallintajärjestelmään.

Tyynelä Marjo
Poliisihallitus - Poliisitoimintayksikkö